

ELŐTERJESZTÉS

utca elnevezéséről

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 14/A. § értelmében minden belterületi és olyan külterületi közterületet el kell nevezni, amely olyan ingatlanhoz vezet, amelyen az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény szerinti épület található.

Az utcanév és városrésznév megállapításának, közintézmény elnevezésének, valamint az utcanév, házszám-tábla és emléktábla elhelyezésének rendjéről szóló - többször módosított - 10/1991. (V. 20.) önkormányzati rendelet 3. § (1) bekezdése alapján Kaposvár város bel- és külterületén az utcát, a városrészt, az önkormányzat intézményét a Közgyűlés nevezi el, valamint dönt az emléktábla elhelyezéséről, illetve különösen indokolt esetben az utca nevét a 3/A. § (4) bekezdése alapján megváltoztathatja.

A fenti jogszabályok alapján teszek javaslatot az újonnan kialakult park, új utca és híd elnevezésére, továbbá utcák elnevezésére és két közterület nevének megváltoztatására.

I. A Kaposvár, Bajcsy-Zsilinszky utca és Fő utca között a Kórház déli tömjének átalakításával kapcsolatos önkormányzati beruházáshoz kötődően új park, az ún. Öko-okos park alakult ki.

a./ Javasolom, hogy a park a **Vaszary park** nevet kapja. Vaszary János Kaposvár szülötte és több festménye viseli címében a „park”, „parkban” elnevezést. Vaszary János festő életútját az 1. melléklet tartalmazza.

A terület térképmásolatát a 2. melléklet tartalmazza.

A terület önkormányzati képviselője, dr. Giber Vilmos képviselő úr a Vaszary park elnevezést támogatta.

b./ Javasolom, hogy a Bajcsy-Zsilinszky utcát és a Fő utcát összekötő - a telekmegosztást követően önálló helyrajzi számmal rendelkező - új út : **dr. Böszörményi-Nagy Géza utca** elnevezést kapja. dr. Böszörményi-Nagy Géza életútját a 3. melléklet tartalmazza.

A terület térképmásolatát a 4. melléklet tartalmazza.

A terület önkormányzati képviselője dr. Giber Vilmos képviselő úr a fenti javaslatokat támogatta.

II. A kaposvári közlekedési csomópont beruházás keretében épül meg a Kaposvár városközpontját a Donneri városrészsel összekötő új gyalogos és kerékpáros híd.

A város életében meghatározó szerepet játszó Esterházy családról sem feledkezhetünk meg, ezért javasolom, hogy az újonnan megépülő híd az **Esterházy híd** elnevezést kapja. Az Esterházy család és Kaposvár kapcsolatát a 5. melléklet mutatja be.

A terület önkormányzati képviselője, Dér Tamás, dr. Szép Tamás és dr. Giber Vilmos képviselő urak az Esterházy híd elnevezést támogatják.

III. A kaposvári 5725/9 hrsz. alatti ipartelep (volt SÁÉV telep) Béke utcából történő megközelítését szolgáló 5504/21 hrsz. alatti út utcakénti elnevezésére az ott gazdálkodási tevékenységet folytató cégtől érkezett kérelem.

A terület térképmásolatát a 6. melléklet tartalmazza.

A térképen látható, hogy az 5725/9 hrsz. alatti ingatlan Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának tulajdonát képező közútról megközelíthető. Mivel ez az út a Béke utcából nyílik és zsákutca, ezért javaslom, hogy az 5504/21 hrsz. alatti út a **Béke köz** elnevezést kapja.

A terület önkormányzati képviselője, Torma János képviselő úr a Béke köz elnevezést támogatta.

IV. A kaposvári 9746/29 hrsz. alatti ingatlanon áthúzódó és a telekmegosztás után új helyrajzi számmal rendelkező, a Cser vendéglőtől a Készenléti Rendőrség irányában lévő útnak a **Bauer Gyula utca** elnevezést javaslom. Bauer Gyula 1915. áprilisában lett a híres kaposvári 44. számú gyalogezred parancsnoka, aki a világháború végéig vezette a „rossebbakákat”. Bauer Gyula tábornok életútját a 7. melléklet tartalmazza.

A terület térképmásolatát a 8. melléklet tartalmazza.

A terület önkormányzati képviselője, Perlaki József képviselő úr a Bauer Gyula utca elnevezést támogatta.

V. Utca és tér átnevezése vált indokolttá az Mötv. 14. § (2) bekezdése alapján, mivel az alábbi utca illetve tér névadója a XX. századi önkényuralmi politikai rendszer megalapozásában, kiépítésében és fenntartásában vett részt, melyet a Magyar Tudományos Akadémia állásfoglalása is alátámaszt.

a./ Kaposvár Toponári városrészben lévő Erdei Ferenc utca átnevezése vált indokolttá a fent hivatkozott jogszabályok alapján. A Magyar Tudományos Akadémiának Erdei Ferencre vonatkozó állásfoglalását a 9. melléklet tartalmazza.

Az utca nevének megváltoztatására a R. 3/A. (4) bekezdése alapján teszek javaslatot, mely szerint az utca a **Kányádi Sándor utca** nevet kapja. Kányádi Sándor életútját a 10. melléklet tartalmazza.

A terület térképmásolatát a 11. melléklet tartalmazza.

A terület önkormányzati képviselője, Mihalecz András képviselő úr a Kányádi Sándor utca elnevezést támogatta.

b./ A Gábor Andor tér átnevezése ugyancsak a fent hivatkozott jogszabályok alapján vált indokolttá. A Magyar Tudományos Akadémiának Gábor Andorra vonatkozó állásfoglalását a 12. melléklet tartalmazza. Takáts Gyula életútját a 13. melléklet tartalmazza.

A tér nevének megváltoztatására a R. 3/A. (4) bekezdése alapján teszek javaslatot, mely szerint a közterület a **Takáts Gyula tér** nevet kapja.

A terület térképmásolatát a 14. melléklet tartalmazza.

A terület önkormányzati képviselője, Csutor Ferenc képviselő úr a Takáts Gyula tér elnevezést támogatja.

Kaposvár, 2019. október 30.

Szita Károly
polgármester

HATÁROZATI JAVASLAT:

1. Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése úgy határozott, hogy a kaposvári 637/1 hrsz. alatti ingatlanon a telekmegosztás során kialakuló park a Vaszary park elnevezést kapja.

Felelős: dr. Csillag Gábor jegyző

Közreműködik: dr. Farkas Edit aljegyző

Határidő: 2019. december 1.

2. Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése úgy határozott, hogy a kaposvári 637/1 hrsz. alatti ingatlanon a telekmegosztás során kialakuló új utca dr.Böszörményi-Nagy Géza elnevezést kapja.

Felelős: dr. Csillag Gábor jegyző

Közreműködik: dr. Farkas Edit aljegyző

Határidő: 2019. december 1.

3. Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése úgy határozott, hogy a Kaposvár városközpontját a Donneri városrészrel összekötő gyalogos és kerékpáros híd az Esterházy híd elnevezést kapja.

Felelős : dr. Csillag Gábor jegyző

Közreműködik: dr. Farkas Edit aljegyző

Határidő : 2020. augusztus 31.

4. Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése úgy határozott, hogy a kaposvári 5504/21 hrsz. alatti út a Béke köz elnevezést kapja.

Felelős: dr. Csillag Gábor jegyző

Közreműködik: dr. Farkas Edit aljegyző

Határidő: 2019. december 1.

5. Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése úgy határozott, hogy a kaposvári 9746/29 hrsz. alatti ingatlanon áthúzódó és a telekmegosztás után új helyrajzi számmal rendelkező, a Cser vendéglőtől a Készenléti Rendőrség irányában lévő út a Bauer Gyula utca elnevezést kapja.

Felelős: dr. Csillag Gábor jegyző

Közreműködik: dr. Farkas Edit aljegyző

Határidő: 2019. december 1.

6. Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése úgy határozott, hogy a kaposvári 13511 hrsz. alatti Erdei Ferenc utcát Kányádi Sándor utcára nevezi át.

Felelős: dr. Csillag Gábor jegyző

Közreműködik: dr. Farkas Edit aljegyző

Határidő: 2019. december 1.

7. A Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése úgy határozott, hogy a kaposvári 4213 hrsz. alatti Gábor Andor tér elnevezésű ingatlant Takáts Gyula térré nevezi át.

Felelős: dr. Csillag Gábor jegyző

Közreműködik: dr. Farkas Edit aljegyző

Határidő: 2019. december 1.

Vaszary János

A kaposvári születésű Vaszary János (1867–1939) édesapja a helyi gimnázium tanára volt, ő pedig (a nála néhány évvel idősebb Rippl-Rónai Józsefhez hasonlóan) Münchenben és Párizsban is képezte magát. 1914-ben önként jelentkezett katonai szolgálatra, s a világháborúban drámai erejű katonaképeket alkotott; művészetének e korszakában érezhető leginkább a német expresszionizmus befolyása. Utóbb újra erősödött festészetében a francia hatás, ami szellemes, dekoratív, finom olajkompozícióiban is megmutatkozott. A rendkívül színes egyéniségű, temperamentumos és lendületes festő nagymértékben hatott a magyar avantgárd törekvésekre. A magyarországi szecesszió formaadói közé tartozott, bár stílusát gyakran váltogatta: egy-egy korszakában párhuzamosan figyelhetők meg nála impresszionista, expresszionista, sőt néha kubisztikus jegyek is.

Vaszary János a század eleji magyar festészet kiemelkedő képviselőjének számít, aki a Képzőművészeti Főiskola tanáraként vett részt a fiatal művésznemzedék képzésében. Számos magyar és külföldi díjat nyert, olasz állami kitüntetést is kapott. Vaszary *„barátja és egyben a szabad szellemű művészetért vívott küzdelemben fegyvertársa is volt Rippl-Rónainak. Egész életműve szemben állt a XIX. század romantikában gyökerező, irodalmias felfogásával. Tisztán festői problémák felvetésével képeiben Vaszary a művészet szabadságáról szolt.”* (Géger Melinda: Képzőművészeti események 2000-ben. In: *Kaposvár 2000-ben*. Kaposvár, Kaposvár M. J. Város Önkorm, 2001. 184–185. o.)

Vaszary János emlékére az 1960-as években művészeti díjat alapítottak és utcát neveztek el Kaposváron, bronzszobrát 1971 nyarán avatták fel a Színház parkban. Weeber Klára alkotását 1992-ben az akkor Vaszary nevét viselő kávéház elé helyezték át. A festőművészről képtárat is elneveztek, a Zárda utcában álló, reformkori eredetű szülőházában pedig emlékházat rendeztek be az ezredforduló után. Vaszary János életműve 2007-ben megkapta az Örökségünk – Somogyország Kincse címet.

(Összeáll.: Nagy Z.)

Dr. Böszörményi-Nagy Géza

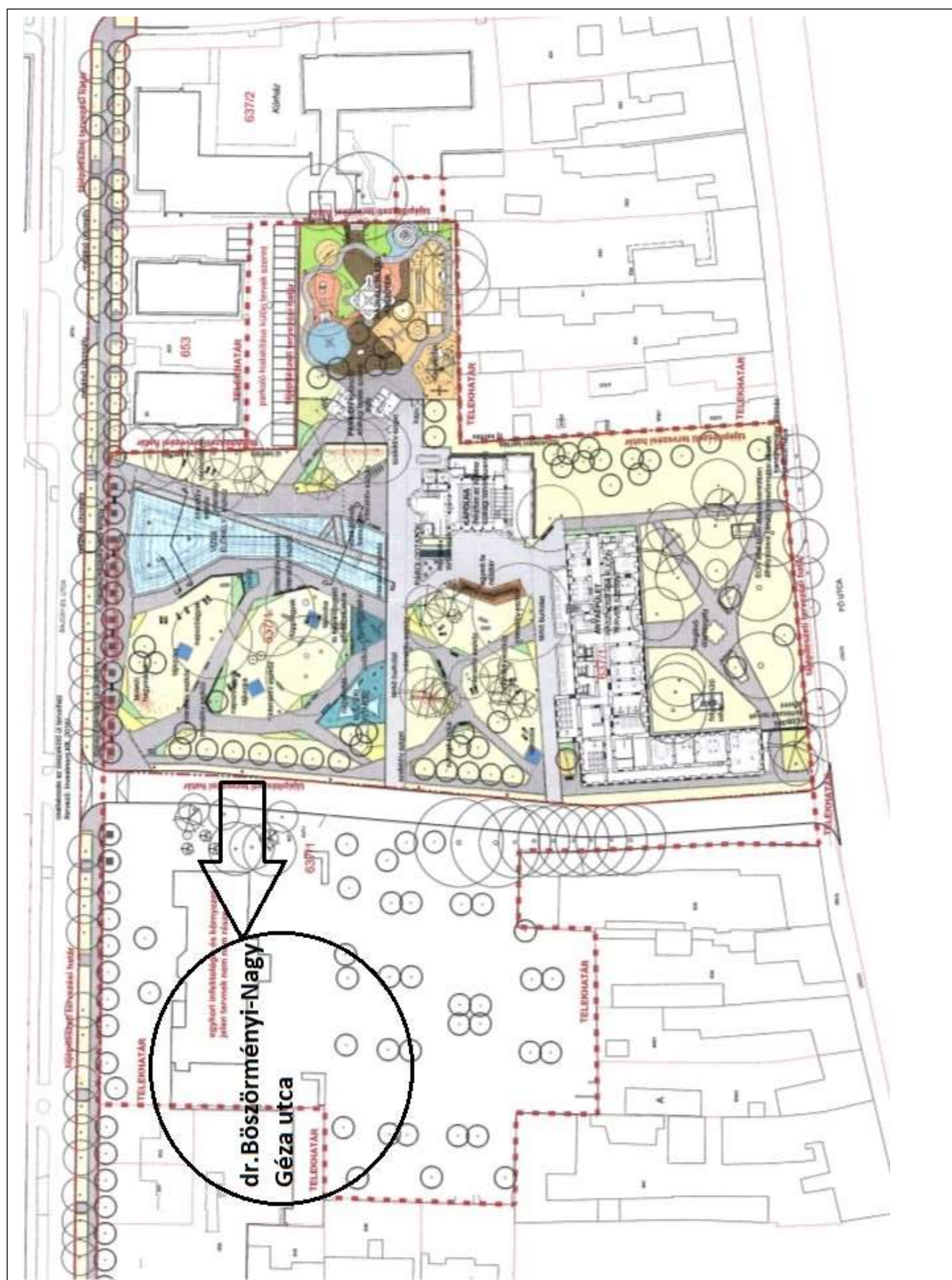
A sátoraljaújhelyi születésű orvos, dr. Böszörményi-Nagy Géza (1892–1953) először Budapesten, Debrecenben, majd Berettyóújfaluban praktizált, s 1929-ben egyetemi magántanári, 1940-ben egyetemi címzetes rendkívüli tanári címet szerzett. A belgyógyászat terén kifejtett tudományos munkásságát igen nagyra értékelték.

Dr. Böszörményi-Nagy Géza különösen nehéz időszakban, a harmincas évek végétől csaknem egy évtizeden át vezette a kaposvári megyei kórházat. Az ő igazgatósága alatt kezdődött a fertőzőosztály, a gyermekgyógyászati osztály és a bőrgyógyászati osztály pavilonjának építése. *„A kaposvári kórházban nagy szaktudásával, széles körű orvosi ismereteivel, a betegek iránti szeretetével megnyerte mind a betegek, mind munkatársai szeretetét és ragaszkodását.”* (Somogyi Néplap, 1953. augusztus 15.)

Kiváló, tudós orvos volt, de emellett kivételes – négy évtizedet felölelő – sakkozói pályafutást is magáénak mondhatott: többek között az 1927-es londoni, az 1928-as hágai, valamint az első levelezési sakkolimpián győztes magyar sakkválogatottnak is tagja volt. Fénykorában Maróczy Géza nagymester mögött a második legjobb hazai sakkozóként tartották számon. Sakkirodalmi munkássága később is jelentős volt, a második világháború után ő vezette a kaposvári és a Somogy megyei sakkszövetséget.

Kaposváron sakkversenyeket neveztek el róla. A Dr. Böszörményi-Nagy Géza Sakkemlékversenyt 1955-ben, a Dr. Böszörményi-Nagy Géza Rapid Sakk Emlékversenyt 2006-ban rendeztek meg először. Emléktábláját 2008-ban leplezték le a Városi Sportcsarnok falánál.

(Összeáll.: Nagy Z.)

Az Esterházy család és Kaposvár

Kaposvár sorsa több mint három évszázadon át kapcsolódott az Esterházy családéhoz, ráadásul igen lényeges, a település fejlődését alapvetően meghatározó pontokon.

A kaposvári vár és a hozzá tartozó uradalom névleg még a török hódítás után is a Szerdahelyi Dersfy család kezében volt. A család férfiági kihalása után a birtokokat Dersfy Orsolya örökölte, aki 1612-ben férjhez ment a feltörekvő fiatal nemeshez, Esterházy Miklóshoz (1583–1645). Kaposvár vára és környéke ezzel a házassággal került az Esterházy család tulajdonába, aminek a terület török alóli felszabadulásakor lett nagy jelentősége. A török, majd a Habsburg-birodalom peremén elhelyezkedő, kicsiny Kaposvár ezzel részévé vált egy igen számottevő gazdasági rendszernek, hiszen az Esterházyak Magyarország legnagyobb birtokkal rendelkező arisztokratái közé tartoztak.

Az új földesúrnak természetesen alapvető érdeke fűződött ahhoz, hogy a Kapos menti helység ismét benépesüljön, ezért telepítési szerződést kötött a Rákóczi-szabadságharc után lassan visszaszivárgó lakosokkal. A letelepülési engedélyt a vagyonszerző Esterházy Miklós fia, herceg Esterházy Pál nádor (1635–1713) 1712. december 1-jén bocsátotta ki Kismartonban. Joggal tekinthetjük ezt a dátumot a modern Kaposvár születésnapjának, hiszen a város élete – a közigazgatási és hatalmi változásoktól függetlenül – azóta folyamatos.

Az Esterházy család a 18. században döntő szerepet játszott a város fejlődésében (úrbérrendezés, a vásárjog kieszközlése, a lakosság folyamatos betelepülése, a megyeszékhelyi rang megszerzése). A család támogatásának meghatározó jelentősége volt abban is, hogy a város gimnáziumot kapott a 19. század elején.

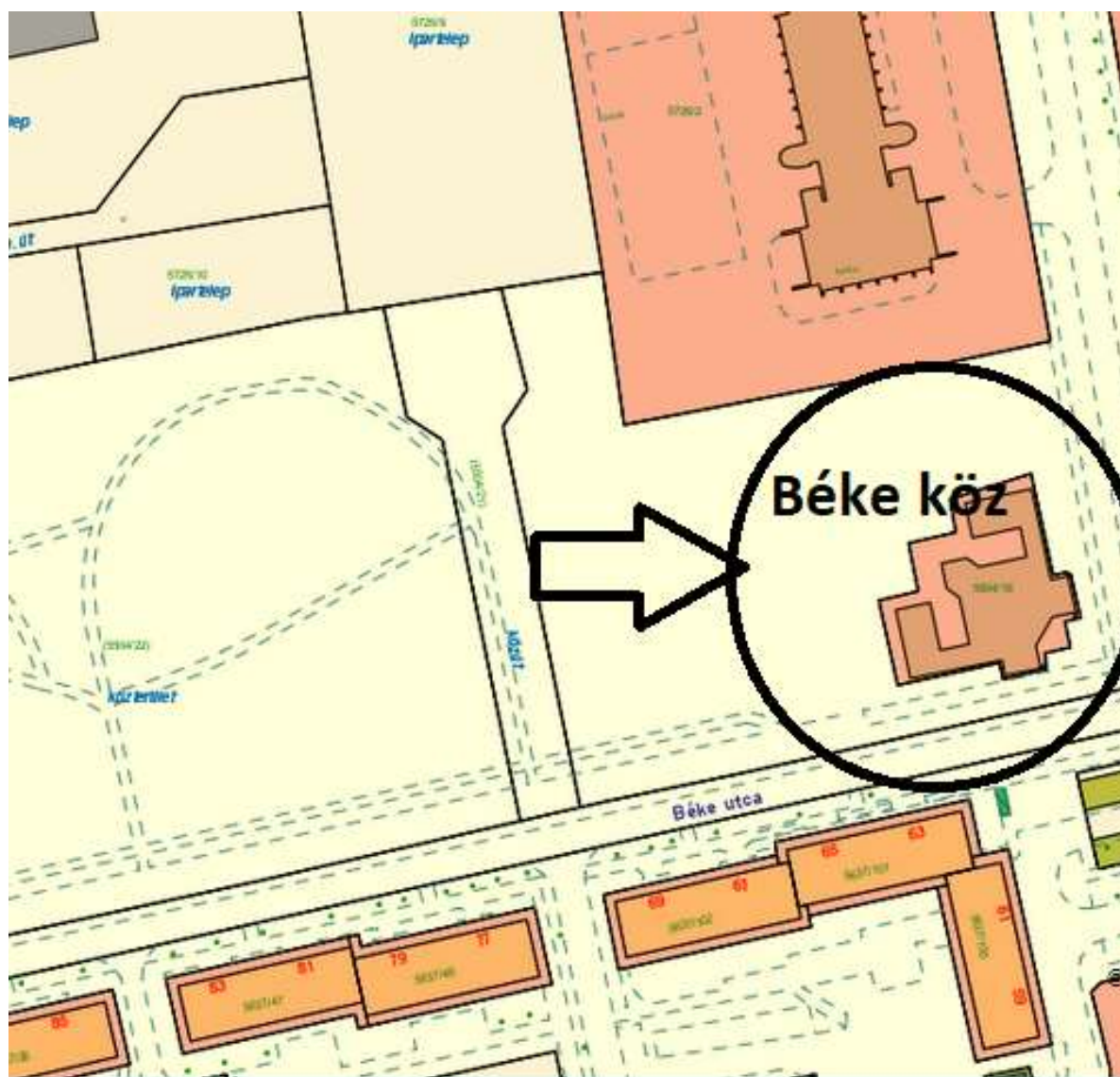
Az is igaz ugyanakkor, hogy a kaposváriak (főként a városhatár szűkössége miatt) időről időre szembekerültek az Esterházy-uradalom tisztviselőivel. Az önkormányzati elv szélesítésére és főleg gyakorlati alkalmazására irányuló törekvéseik is kikerülhetetlenül ütköztek mind a vármegye, mind az uradalom érdekeivel.

A városnak az Esterházyakkal való többrétegű kapcsolata folyamatosan, több lépésben szűnt meg a 19–20. század folyamán. Az első nagy lépés az 1848-as jobbágyszabadítás volt, aztán az úrbéri per következett, amely az 1860-as évek elején zárult. (1861 márciusában a kaposvári Esterházy-uradalom úrbéri örök szerződést kötött volt jobbágyaival, amelynek értelmében a polgároké lett a város határának 81%-a.)

Bár ezután az Esterházyak már nem voltak a város „földesurai”, de még sok belsőséget birtokoltak, és néhány feudális eredetű jogot is. Ezeket részben a 19. század végén vásárolta meg a város Németh István polgármester révén (Meggyes-telek, vásártartási jog), részben dr. Vétek György polgármester hivatali idejében intéződtek el a velük kapcsolatos kérdések. Ez utóbbi rendezés egyházi jellegű jogokat érintett: 1928-ban több száz éves, a feudalizmus korában gyökeredző gyakorlatnak vetett véget az a megállapodás, amelyet Kaposvár városának és római katolikus egyházközségének küldöttsége kötött az Esterházy hercegi birtok képviselőivel a kaposvári kegyúri terhek megváltásáról. A plébánia felett ezzel megszűnt az Esterházyak kegyurasága, s már csak a veszprémi püspöktől függött a plébános kinevezése.

Ezzel gyakorlatilag függetlenekké váltunk az Esterházyaktól.

(Összeáll.: Nagy Z.)

Bauer Gyula tábornokról

A zsidó származású és az izraelita vallást híven gyakorló Bauer Gyula Tatán született 1862-ben. Fiatalon katonai pályára lépett, ami feltehetően közrejátszott abban, hogy később házasodott: 1911-ben a híres költő, Kiss József leányát vette feleségül.

Bauer Gyula alezredes 1915 áprilisában lett a híres kaposvári 44. számú közös gyalogezred parancsnoka. Az augusztusban ezredessé kinevezett Bauer a világháború végéig vezette a „rossebbakákat”, akik a rajongásig szerették parancsnokukat.

Az ízig-vérig frontkatona Bauer a lövészárokból is együtt harcolt az embereivel; egyike azoknak a tiszteknek, akik a bakanótákban név szerint is szerepelnek. Többször megsebesült, esetében tehát nem pusztán átvitt értelemben igaz, hogy „vérét hullatta a hazáért”.

A király 1917 májusában magyar nemességet adományozott Bauer Gyula ezredesnek és törvényes utódainak. A nemesi előnév, a „Krupieci” arra emlékeztet, hogy a 44-esek itt vívták egyik leghíresebb csatájukat: a Galíciában harcoló ezred 1915 szeptemberében az oroszokat visszaverve elfoglalta Krupiec községet. Bauer Gyulát a háború végén, 1918 szeptemberében a 62. gyalogdandár parancsnokává nevezte ki a király.

A felettesei által is kiváló harctéri parancsnoknak tartott, számos alkalommal kitüntetett Bauer Gyula 1918 novemberében teljes rendben és felszereléssel vezette haza a frontról katonáit. A Tanácsköztársaság idején házi őrizetbe került főtiszt szakmai hozzáértésére és tekintélyére jellemző, hogy Horthy kormányzó 1921-ben tábornokká léptette elő.

„Bauer élete utolsó napjáig vallásos, hagyományhű zsidó maradt, így is temették el. A hagyományok tisztelete nem csak számára volt fontos, de mindent megtett, hogy katonái – vallásra való tekintet nélkül – igyekezzenek a lehetőségekhez képest hozzájutni a szükséges lelki táplálékhoz. Nem ismert semmiféle megkülönböztetést, csak jó vagy rossz katonát, akiket kemény kézzel, de igazságosan vezetett...” (Wikipédia)

Bauer Gyula – „szerencsére” – nem érte meg a vészkorszakot: 1940-ben hunyt el, Budapesten, a Farkasréti izraelita temetőben nyugszik. Egyetlen gyermeke, az 1917-ben született Bauer Sára viszont koncentrációs táborba került; Sára végül hazatért a lichtenwörthi lágerből.

Bauer Gyula családjának sorsa is azt példázza, hogy a történelem ritkán igazságos, s a diktatúrák sohasem azok...

Hóvári János történész-nagykövet, Puskás Béla helytörténész, temetkezési igazgató és Simonné Pallós Piroska egyetemi docens is úgy véli: méltán viselhetné egy kaposvári közterület Bauer Gyula tábornok nevét. Erre a célra különösen a Cseri parkban keletkezett új utca lenne alkalmas, mivel a ezen a területen volt a 44-es gyalogezred lötere.

(Összeáll.: Nagy Zoltán)

Erdei Ferenc

Az Akadémia által a megkeresésre kialakított állásfoglalás:

Agrárközgazdász, politikus, szociográfus, falukutató.(1910-1971). Az MTA tagja, Kossuth-díjas parlamenti képviselő (1944-1971). A háború előtt a „népi írók” csoportjának tagjaként a Válasz című folyóirat és a nagy visszhangot kiváltó Futóhomok című, parasztságról szóló szociográfia (1937) szerzője, a Nemzeti Parasztpárt egyik meg alakítója. 1944. december 22. - 1945. november 15. között az ideiglenes nemzeti kormány belügy-minisztere; egyik megszervezője az ÁVH elődjének számító Államrendőrség Politikai Rendészeti Osztályának; 1948 - 1949 között államminiszter, 1949-1953 között földművelésügyi miniszter (a kulák-listák idején), 1953-1954 között igazságügy miniszter, 1954--1955 között földművelésügyi miniszter, 1955.XI.15.-1956.X.31. között a minisztertanács elnökhelyettese. 1957-től az Agrártudományi Kutató Intézet igazgatója, ezzel párhuzamosan 1957-1964 és 1970-1971 között az MTA főtitkára, 1964--1970 között alelnöke. Nagy szerepe volt a kollektivizálásban; 1948-ban és 1962-ben Kossuth-díjat kapott. Nevének használata közterület vagy közintézmény elnevezésében nem javasolt, mivel a Magyarország helyi önkormányzataitól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 14. § (2) bekezdése szerint XX. századi önkényuralmi politikai rendszer megalapozásában, kiépítésében és fenntartásában vett részt.

Kányádi Sándor

A Hargita megyei székely földművescsaládból származó Kányádi Sándor (1929–2018) az 1940-es években református, római katolikus és fémipari középiskolában is tanult. Magyar–irodalom szakos tanári diplomáját 1954-ben szerezte meg Kolozsváron, noha tanárként soha nem dolgozott; életét az irodalomnak szentelte.

1950-ben jelent meg első verse, s 1960-tól három évtizeden keresztül a *Napsugár* című gyermeklapot szerkesztette. Tevékenyen részt vállalt az irodalmi életben, iskolák, könyvtárak, művelődési házak állandó vendége volt Romániában, majd Magyarországon és a környező államok magyarlakta településein.

A kortárs magyar költészet egyik legnagyobb alakja, akinek munkásságában a közösségi lét problémái egyetemes érvényességgel szólnak meg. Költészetének alaptémája az anyanyelv megtartó ereje és az erdélyi kisebbségi sors. Műveit számos nyelvre fordították le.

Kányádi Sándor a Kossuth-díjat 1993-ban, a Magyar Örökség díjat 1998-ban, a Nemzet Művésze címet 2014-ben, a Prima Primissima díjat 2017-ben kapta meg. Budapesten hunyt el; szülőfalujában, Nagyalambfalván nyugszik.

Többször járt Kaposváron. 1993-ban olvasóival találkozott a Megyei és Városi Könyvtárban, s a Táncsics Mihály Gimnáziumot is felkereste, 1997-ben – Szász Endre festőművésszel együtt – a Somogy Megyei Erdélyi Baráti Kör vendége volt a TIT-székházban, 2003-ban ő is beszédet mondott Szász Endre kaposvári temetésén, 2012-ben pedig a Kaposvár újratelepítésének háromszázadik évfordulója alkalmából rendezett konferencián tartott előadást a városházán.

(Összeáll.: Nagy Z.)

Gábor Andor

Az Akadémia által a megkeresésre kialakított állásfoglalás:

(1884 - 1953). Író, költő, újságíró, műfordító, kritikus. Az 1910-es évekbe, mint sikeres kabarészerző mutatkozott be, az első világháború idején részt vett a polgári antimilitarista mozgalomban. 1918-ban a Nemzeti Tanács mellett dolgozott, a tanácsköztársaság idején a művelődési népbiztosságon a sajtó - és színházi ügyek referense volt. A tanácsköztársaság bukása után börtönbe került, innen néhány hét múlva szabadult és Bécsbe emigrált; a Bécsi Magyar Újság munkatársa lett, s itt a kornunista irányt képviselte. Hitler hatalomra jutásakor, 1933-ban Moszkvába ment, bekapcsolódott a hivatalos irodalmi életbe, a kommunista propagandamunkába. 1945-ben hazatért, egyike volt a szocialista szellemű irodalom megszervezőinek. Munkatársa volt a Szabad Nép, Új Szó, Szabadság, Világosság c. lapoknak, 1950-53-ban a Ludas Matyi című satirikus hetilap főszerkesztője. Közvetlen politikai funkciót nem viselt, de alkotóan segítette a kommunista eszmék és politikai gyakorlat térnyerését.

Takáts Gyula

A tabi születésű Takáts Gyula (1911–2008) édesapja a kaposvári polgári iskola tanára volt. A fiatal Takáts Kaposváron érettségizett, s a harmincas években itt is kezdett tanítani. Utóbb a Somssich Pál Gimnázium tanára, 1949-től 1971-ig a megyei múzeum igazgatója, 1976-tól a *Somogy* című irodalmi-művészeti folyóirat szerkesztőbizottságának tagja, majd a lap főmunkatársa volt. 1973-ban ő is Kaposvár díszpolgárainak sorába lépett.

Fiatalon a festéssel is kísérletezett, költői pályakezdését Biczó Ferenc kaposvári irodalomtanár egyengette. *Kút* címmel 1935-ben jelent meg Takáts Gyula első verseskötete.

1946 őszén nagy reményekkel szerveződött újjá – Takáts elnökletével – a Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság. A költőt, aki irodalmi programjának megvalósítása érdekében tanári állásától is megvált, 1947-ben – a nehéz körülmények között élő írók megsegítésére indított országos akció nyomán – „örökbe fogadta” Kaposvár városa. (Három évig a legmagasabb fizetést kapta, hogy „teljes tehetségét az irodalomnak és a költészetnek szentelhesse”.) A hamarosan megszüntetett Berzsenyi-társaság ismét az ő vezetésével alakult újjá 1985 tavaszán. Takáts 1991-ben megkapta a Kossuth-díjat.

A *Nyugat* harmadik nemzedékéhez tartozó Takáts Gyula költői szemléletét az életöröm és a harmóniavágy alakította, de az ötvenes években ő is hallgatni kényszerült. Később versek sorával állított emléket a Dunántúl természeti szépségének, kulturális és történelmi örökségének. Regényeiben és elbeszéléseiben ugyancsak a dunántúli polgárság történelmi útját mutatta be. Pályájának újabb szakaszában főként emlékező esszék és versek nőttek ki a Kaposváron gyűjtött élményanyagból. „...*A színek, képek, formák, amelyekkel évtizedek alatt itt került közvetlen, bensőséges kapcsolatba, ott munkálnak írásaiban. Kaposvár múltjával és jelenével egyaránt hozzájárult a sajátos költői világ és szemlélet kiteljesedéséhez.*” (Laczkó András: Takáts Gyula és Kaposvár. In: *Kaposvár 2000-ben*. Kaposvár, Kaposvár M. J. Város Önkorm, 2001. 179. o.)

Takáts Gyula egykori lakóházában, a Dr. Kovács-Sebestény Gyula utcában 2010 elején nyílt meg a költő emlékmúzeuma, amelynek működtetését a következő évben a Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság vette át.

(Összeáll.: Nagy Z.)

